1893 — 1973
80 років
Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
(201) 434-0237
(201) 434-0807
УНСоюзу: (201) 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
(212) BArcly 7-4125
УНС: (212) BArcly 7-5337

РІК LXXX. Ч. 195. TWO SECTIONS (SECTION I) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СУБОТА, 20-го ЖОВТНЯ (OCTOBER) 1973 No. 195. VOL. LXXX.

У Саскатуні відбулася конференція про багатокультурність

Саскатун, Саск. (КУК). — В днях 27-29 вересня 1973 р., відбулася тут у приміщенні міської авдиторії перша провінціяльна конференція про багатокультурність у Саскачевані під назвою „Семінар 73". Конференція мала небувалий успіх і притягнула на свої наради понад 400 учасників. В четвер, 27 вересня, присутні могли познайомитись в атмосфері товариської зустрічі на вечірці, влаштованій Відділом Культури й Молоді при уряді Саскачевану. Головні сесії відбулися в п'ятницю й суботу. Перед відкриттям поодиноких нарад до зібраних промовляли: міністер культури і молоді Едвард Тхоржевський та його заступник Франко Богдасевич. Міністер з'ясував важливість конференції — присутні мали дати урядові напрямні, як саме найкраще розвинути діяльність і плян багатокультурности в Саскачевані. Були також привіти від представників федерального уряду та міської управи. Згодом присутні, розподілені на групи, приступили до дискусій, як вирішити справу і як розв'язати з цим пов'язані проблеми. Після обіду, який був також влаштований урядом, виступив з промовою міністер освіти Гордон МекМурчи. Він запевнив, що уряд Провінції поставиться позитивно до питання впровадити мови національних меншостей до шкіл провінції, як мови навчання, і що в міру можливостей справа ця отримає фінансову підтримку уряду. Наради продовжувалися до години 6-ої, під час яких присутні заслухали доповідей представників різних суспільних організацій.

Під час бенкету, господарем якого був також уряд Саскачевану, в п'ятницю вечером, головним бесідником був прем'єр провінції Алан Блейкні. Він підкреслив багатоетнічний склад населення Саскачевану і з огляду на це, у своїй внутрішній політиці, уряд матиме це завжди на увазі. Провінція має 53% населення не англосаксонського і нефранцузького походження, в тому 8.5% українців. Вечір закінчився у приємній атмосфері етнічних співів, танців і музики.

На ранній сесії в суботу доповідав Роман Онуфійчук із Вінніпегу, колишній працівник радіо в Йорктоні. Він заявив, що новинкарські й реклямні агенції: телебачення, радіо й преса майже цілковито ігнорують проблеми етнічних меншостей у Канаді, не виготовляють відповідних програм і не познайомлюють жителів країни з культурним надбанням поодиноких етнічних груп, що творять мозаїку цієї держави. Дискусії, резолюції і відчитання змісту деяких внесків щодо багатокультурности, поданих етнічними організаціями, склались на програму пообідньої сесії.

Конференція важлива була тим, що і представники етнічних груп і представники урядів: міського, провінціяльного і федерального прибули чисельно на наради, щоб відкрито продискутувати проблеми, які лежать на серці багатьох жителів цієї провінції і Канади — культурний і національний розвиток етнічних меншин.

Ювілейним бенкетом відзначено в Чикаґо 80-річчя „Свободи"

Чикаґо (Є. Паньків). — Українська громада Чикаґської метрополії та околиць 7-го жовтня ц.р. відзначила рідкісний — як на наші еміграційні умови — ювілей 80-ліття безперервної появи щоденника „Свобода". Окружний Комітет Відділів УНСоюзу, очолений М. Ольшанським, влаштував з цієї нагоди бенкет у ресторані „Дипломат". Українці Чикаґа й околиць масово з'явились на цей бенкет і заповнили простору залю ресторану. Були представники майже всіх наших головних організацій, зокрема наші високодостойні Владики двох віровизнань. Треба тут з великим задоволенням відзначити той факт, що Владики обох Церков сиділи поруч у президії, як і належиться братам. Дай Боже, щоб це стало щоденним явищем в наших громадах.

Бенкетом проводив Роман Припхан. Владика Ярослав Ґабро молитвою поблагословив трапезу. Керуючий бенкетом представив членів Президії та делеґатів від громадських організацій. Від УНСоюзу виступив його головний предсідник Йосип Лисогір, вітаючи Владик та присутніх гостей. Ювілейну промову виголосив заступник головного предсідника УНС на Канаду сенатор Павло Юзик. Він висловлював гордість свого — і нашого — українського походження та наводив приклади демократичного співжиття двох сусідніх держав — ЗСА й Канади, поміж якими є довгий, але відкритий кордон, що його людина може переходити кожного часу без остраху й підозри. Сенатор Юзик відзначив великі заслуги українських піонерів, що заклали сильні підвалини під наш розвиток саме започаткувавши видання „Свободи", згадав першого редактора „Свободи" о. Григорія Грушку, який своїм хистом об'єднав працівників пера і преси та уможливив вихід у світ цього щоденника, що на початку наших поселень був головним дороговказом для українців-емігрантів. Наприкінці сенатор Юзик звернув увагу на важливість рідної української мови і закликав молодь, зокрема студентів коледжів і університетів вивчати ґрунтовно мову й культуру. На закінчення урочистої частини, провідник бенкету Р. Припхан зачитав привіти від організацій, підприємців та окремих осіб.

В мистецькій частині виступали три дівочі ансамблі. Гурток СУМА відспівав три пісні: „Лебеді материнства", „Як поїхав мій миленький" та „Червона рута". Мистецький керівник ансамблю — Маруся Джура.

Далі виступили ОДУМ-івки, виконавши „Гарні полтавські дівчата", „Галичанки", „Ой летіли гусоньки" та „Ой, піду я понад лугом". Керувала ансамблем Євгенія Косогор, а супроводив на акордеоні Олексій Пошиваник.

На закінчення гурток Пластунок під керівництвом Ганнусі Мрищук відщебетав чотири пісні, з них одна власної композиції панни Ганнусі: „Тихо над річкою", „Первоцвіти синьо-білі", „Іванку, Іванку" та дуже тепер популярну „Мої ясени".

Вибір королеви краси УНС був вдалим почином. Було 12 кандидаток, хоч, на жаль, через недогляд упорядників бенкету, однієї із кандидаток, п-у Христину Шарун, не викликали до контесту. Важко було вибрати найкращу з красунь, бо всі були дуже гарні, але королева може бути тільки одна, отже таємним голосуванням присутні вибрали панну Ніну Семітко королевою, Марту Крайник — першою князівною, а Марію Вишиванюк — другою. На закінчення бенкету Р. Припхан попросив Владику Константина провести молитву. Дальшу програму — забаву і танці — перебрала молодь.

Гарвардський економіст одержав нагороду Нобеля

Стокгольм, Швеція. — Василій Леонтієв, професор економіки у Гарвардському університеті, одержав нагороду Нобеля в ділянці економіки. Професор Леонтієв, який народився в Ленінграді, був відзначений за опрацювання методи аналізу економіки, яку тепер застосовує понад 50 індустріяльно розвинених країн для економічного плянування і передсказування. Цю методу професора Леонтієва ,директора Економічного Дослідного Проєкту в Гарварді ,науковці називають методою „вкладу і випуску". Крім золотої медалі та грамоти, проф. Леонтієв одержить також 121,000 дол. грошової винагороди.

Комітет нагород Нобеля також оголосив, що нагороду в ділянці літератури за 1973 рік одержав австралійський письменник Патрік Вайт. Комітет заявив, що П. Вайт одержує цю нагороду не за один твір, а цілу свою творчу діяльність. Патрік Вайт, автор 9-ох романів, є першим австралійським громадянином, що одержав цю нагороду. Офіційне передання нагород для Вайта та Леонтіва відбудеться 10-го грудня в Стокгольмі.

У зв'язку із нагородами Нобеля, з Осло, Норвегія, наспіла вістка, що 2 члени комітету. який рішає про надавання нагороди Нобеля в ділянці миру, зрезигнували, протестуючи проти надання цієї нагороди державному секретареві ЗСА Генрі Кіссенджерові та членові північнов'єтнамського Політбюра Ле Дук То. Кіссінджер і То одержали цю нагороду за полагодження в'єтнамського конфлікту шляхом переговорів. Ті члени норвезького комітету, які зрезигнували, заявили, що відзначення Г. Кіссінджера і То було „великою помилкою". Із цією оцінкою погоджується багато людей по цілому світі. Наприклад, лондонська консервативна газета „Дейлі Телеграф" із 17-го жовтня ц. р. запитувала, чи можна бути певним, що Ле Дук То і Політбюро Північного В'єтнаму справді хочуть миру. Газета твердить, що перемир'я довело тільки до того, що американські збройні сили залишили Південний В'єтнам. Вживаючи такі критерії, у 1938-му році нагороду Нобеля в ділянці миру повинні були дістати Адольф Гітлер і Невіл Чемберлен за авторство Мюнхенського Пакту, пише „Дейлі Телеграф".

Суддя Сіріка заявив, що не має юрисдикції над внеском Сенатської комісії

Вашинґтон. — У середу, 17-го жовтня, суддя Джон Сіріка заявив, що він не має юрисдикції розглядати внесок сенатської Вотерґейтської комісії, яка вимагає щоб президент Ніксон передав їй таємні магнетофонні записи. Рішення судді Сіріки щодо клопотання сенатської комісії не має жадного впливу на подібне клопотання, яке вніс до суду спеціяльний прокуратор Арчибалд Кокс. Ще в серпні ц. р. Сіріка видав своє рішення щодо внеску Кокса, вимагаючи, щоб президент Ніксон передав йому, тобто Сіріці, ці магнетофонні записи, а він, переслухавши їх, передасть прокураторові Коксові й великій лаві присяжних ті інформації, які є конечні для розгляду кримінальних аспектів Вотерґейтської афери. Інші частини цих записів, особливо ті, що зв'язані з питаннями державної безпеки, Сіріка задержав би надалі в тайні Минулого тижня федеральний Апеляційний Суд підтримав це рішення судді Сіріки щодо внеску прокуратора Кокса.

Після рішення Сіріки щодо клопотання сенатської Вотерґейтської комісії, заступник пресового секретаря Білого Дому Джералд Воррен сказав: „ми задоволені вислідом". Президент Ніксон був відмовився підчинитися рішенню Сіріки щодо клопотання прокуратора Кокса. Його адвокати твердять, що Президент не може передати цих магнетофонних записів, бо така передача нарушувала б принцип конфіденційности президентських розмов. Сподіваються, що справа передачі магнетофонних записів прокураторові Коксові та великій лаві присяжних дійде до Найвищого Суду Злучени Стейтів. Щодо сенатської Вотерґейтської комісії, ще не відомо, чи Комісія буде вносити відклик до Апеляційного Суду, щоб цей суд уневажнив рішення судді Сіріки. Сіріка, заявляючи, що не має юрисдикції розглядати внесок сенатської комісії, подав кілька причин. Може найважливішою є та, що, на думку Сіріки, ніде в Конституції ЗСА нема постанови, що Президент ЗСА мусить підчинятися судовим викликам Конґресу. В такий спосіб Сіріка підтримав твердження президента Ніксона, що він не може передати магнетофонних записів, бо має обов'язок втримати незаторкненим конституційний принцип „розподілу влади" між окремими частинами федерального уряду.

АТЛЯНТА ОБРАЛА НЕГРИТЯНСЬКОГО ПОСАДНИКА

Мейнард Джексон, 35-тирічний негритянський адвокат, був обраний посадником міста Атлянта, Джорджія. Він побідив дотеперішнього білого посадника Сема Масселла. Джексон здобув понад 75.000 голосів, а Масселл майже 44,000. Після інавгурації, яка відбудеться в січні 1974-го року, Джексон стане першим негритянським посадником великого міста в південній частині ЗСА.

Президент Найвищого Суду Чіле підтримує хунту

Сантіяґо, Чіле. — Президент Найвищого Суду Чіле заявив свою підтримку для хунти та одобрив державний переворот, який повалив уряд марксистського президента Сальвадора Альєнде. Суддя Енріке Уррутія Манзано сказав, що він не протестує проти розв'язання хунтою Конґресу, проти заборони лівих партій, тимчасового припинення діяльности всіх інших партій та встановлення цензури преси, бо, на його думку, ці заходи тепер конечні. Але він надіється, що військовий уряд остаточно таки приверне демократичні інституції, хоч не думає, що це станеться в найближчому часі. Суддя Уррутія вірить, що державний переворот був конечний, бо, за його твердженням, Альєнде та його прихильники плянували встановити ліву диктатуру. Хоч Альєнде був вибраний у вільних виборах у 1970-му році, він втратив свою леґальність, бо почав діяти на периферіях закону, сказав головний суддя Чіле. Щодо поголосок про загибіль великого числа людей, то Уррутія сказав, що це трапляється під час кожної революції.

„МИРНА МІСІЯ" КОСИҐІНА В ЄГИПТІ; ІЗРАЇЛЬ НАМАГАЄТЬСЯ ЗАКРІПИТИ МОСТОВИЙ ПРИЧІЛОК НА ЗАХІДНЬОМУ БЕРЕЗІ СУЕЗУ

Каїро. — Півофіційне єгипетське пресове аґенство врешті підтвердило факт перебування совєтського прем'єра А. Косиґіна в Єгипті ,де він перевів довші розмови з єгипетським президентом Анваром ель-Садатом на тему арабсько-ізраїльської війни і можливостей замирення. Ніяких ближчих інформацій про висліди цих переговорів досі не подано, але на основі даних з дипломатичних кіл в Каїро можна здогадуватися, що завданням Косиґіна було, з одного боку, уточнити, на яких умовах замирення на Близькому Сході можливе, а з другого, переконати єгипетський провід, що СССР заінтересований у скорому припиненні війни, враховуючи загрозу, що її зі собою ця війна несе для взаємин СССР з західніми державами, а в першій мірі із ЗСА. В дипломатичних колах в Каїро переконані, що совєтський прем'єр запевнив Єгипет про дальшу підтримку воєнних зусиль Єгипту та Сирії й інших арабських держав проти Ізраїля, пропонуючи одночасно свій власний плян замирення між Ізраїлем і арабськими державами, який мав би включати постепенне відтягання ізраїльських військ з окупованих арабських територій. Інформують також, що СССР схиляється до цього, щоб шукати компромісної розв'язки у тому сенсі, щоб араби зрезиґнували з цієї частини своєї території, яка має стратегічне значення для Ізраїля і на відступлення якої Ізраїль ніколи добровільно не погодиться. А. Косиґін покинув Каїро вечором 18 жовтня. Ніякого офіційного комунікату про його перебування в Єгипті не видано.

Араби і ізраїльтяни не заінтересовані у негайному припиненні воєнних дій

Тель Авів/Каїро. — На основі інформацій з столиць воюючих держав на Близькому Сході можна зробити висновок, що ні одна з них не виявляє бажання негайно припинити збройні дії, надіючися на воєнну перемогу. І в Каїро і в Тель Авів переважає переконання, що без вирішальної битви на фронті не можна надіятися на замирення. Цьому зокрема постійно дають вислів ізраїльські політичні і військові кола, які виразно ставлять собі за мету нанести арабським арміям можливо найважчих ударів і в цей спосіб забезпечити за Ізраїлем тривалу перевагу у взаєминах з сусідами на Близькому Сході. Знову ж єгиптяни вважають, що без відвоювання окупованих Ізраїлем арабських територій немає виглядів на те, щоб їх будь-коли ізраїльтяни погодилися звільнити. Якраз тепер на Синайському фронті відбувається одна з найбільших досі битв панцерних армій, яка може перерішити вислід теперішньої війни. Ізраїльтяни зуміли встановити на західньому березі Суезького каналу догідний для себе мостовий причілок, перекинувши туди панцерні частини, які успішно оперують в запіллі єгипетської армії, що находиться на східньому березі Суезу. Водночас ізраїльке командування розпочало фронтовий наступ на єгипетські позиції. Ізраїльські і єгипетські чинники підтверджують, що від понеділка 15 жовтня не припиняться битва панцерних частин, у яку введено понад 1000 танків і яку порівнюють щодо характеру з відомою курською битвою між німецькими і совєтськими панцерними з'єднаннями в 1943 році. Американські військові експерти вважають, що ізраїльський плян є незвичайно рисковний, але у випадку успіху може привести до повного заломання єгипетського фронту і програної Єгипту. Про те, яку вагу прикладають ізраїльтяни до синайської битви засвідчує той факт, що вони цілком припинили активні операції на сирійському фронті, обмежуючися тільки до оборони. З сирійського фронту ізраїльське командування стягнуло також летунство і перекинуло на єгипетський відтинок.

ПЕКІН ТАВРУЄ ІМПЕРІЯЛІЗМ ЦАРСЬКОЇ І СОВЄТСЬКОЇ РОСІЇ

Ню Йорк. — Козацька бібліотека в Ню Йорку поширила текст радіопередач китайською ,англійською і російською мовою аґенства Сіньхуа в Пекіні на тему „нові царі виправдують аґресію та експансією старих царів", розповідаючи про „чорну ланку, що зв'язує дві династії", тобто династію царів Романових і „династію Хрущова-Брежнєва". Текст цей передавало китайське комуністичне радіо з Пекіну 25 серпня 1973 року. Порядком інформацій публікуємо важливіші винятки з цієї радіопередачі, яка ілюструє китайську оцінку загарбницької російської політики в минулому за царату і під сучасну пору.

Ствердивши, що „царська Росія переводила аґресію за аґресією і нестримно здійснювала територіяльну експансію упродовж довгих періодів в історії', автори радіопередачі підкреслюють, що „совєтська ревізіоністська правляча кліка оспорює „боротьбу царської Росії за панування над світом та пояснюють захоплення колоній намаганнями недопустити до експансії інших країн та дати змогу місцевому населенню звільнитися від чужоземного поневолення". Далі, загарбання царської Росії на інші країни й намагання їх завоювати представляються, як здійснювання політики „добросусідських відносин" і як підтримка „визвольного руху", а навіть як охорона проти „аґресії щодо самої царської Росії". Крім того, „насильні анексії, що їх проводила царська Росія, представляються, як „добровільні воз'єднання".

„Як всім відомо, — відзначається у радіопередачі, — численні нинішні союзні і автономні республіки Совєтського Союзу були силою приєднані до царської Росії. Говорячи про територіяльну експансію царської Росії, Маркс писав: „про здобутки Росії", починаючи з часів Петра Великого. А Енґельс писав: „Якщо російський шовінізм і міг мати будь-які підстави — я не хочу сказати виправдуючі — для завоювань при Катерині Другій, то в ніякому випадку це невірно у випадку Александра. Тут ми маємо справу з явним, насильним захопленням чужих територій, з найчистішою грабіжжю". Він також вказував на „захоплення Середньої Азії" царською Росією.

Але совєтські ревізіоністи твердять у своїй пресі та інших публікаціях, що казахи, киргизи, туркмени, башкірці, азербайджанці ,вірмени, козаки, грузини, українці, білоруси, молдавани і інші народи „приєдналися до Російської імперії по своїй власній волі", а деякі, мовляв, „зверталися з проханням прийняти їх в склад Росії", а ще інші навіть вели „боротьбу за воз'єднання з Росією". Виходить, що всюди народи закликали царську Росію напасти на їхню країну і їх окупувати!!! Однак, ця брехня давно опрокинена у 30-му томі „Большой советской енциклопедии", що появилася в 1937 році ... У своєму творі „Імперіялізм — вища стадія капіталізму" В. І. Ленін навів таблицю, яка показує, що з загальної площі 22,800,000 кв. кілометрів, що належали Росії в 1914 р., 17,400,000 кв. кілометрів були її колонії. Не раз і не два він називав царську Росію „тюрмою народів", писав, що вона „здобула світовий рекорд у поневолюванні народів" ... Щоб представити царську Росію як „щасливий рай" для людей різних національностей, совєтські ревізіоністи відверто фальшують історію ... Л. Брежнєв і спілка люблять представля-

(Закінчення на стор. 3-ій)

РОБІТНИКИ В КИЄВІ ПЕРЕВЕЛИ УСПІШНИЙ СТРАЙК; НА ЗАКАРПАТТІ БУЛИ ЗАВОРУШЕННЯ З ПРИВОДУ РЕЛІГІЙНИХ ПЕРЕСЛІДУВАНЬ

Ню Йорк (Пресова Служба ЗП УГВР). — Згідно з наспілими вістками з України, в травні ц. р. відбувся на машино-будівельному заводі у Києві, при Брест-Литовському шосе страйк робітників, які домагалися підвищення заробітної платні. В год. 11-ій рано кільканадцять тисяч робітників проголосили страйк і домагалися переговорів з начальниками заводу, а ті відразу заалярмували Центральний Комітет компартії України. Через годину на заводі з'явився член Політбюро ЦК КПУ і після розмов з представниками робітників, обіцяв сповнити основні їхні домагання. В год. 3-ій по полудні звільнено з праці більшість дирекції заводу, а через годину робітники дістали домагану підвишку у заробітній платні. Страйк мав організований характер і цим населення пояснює його успіх, мовляв, режим побоявся, щоб він не перетворився у новий Новочеркаськ, чи пак український Щецін. Як відомо, в польському портовому місці Щеціні вибухли в грудні 1970 р. робітничі заворушення, які також закінчилися перемогою страйкуючих робітників.

Наспіла також вістка, що в березні ц. р. прийшло до зудару між місцевими совєтськими властями і населенням села Руська Мокра в Закарпатській області. Заворушення сталось тому, що місцеві селяни вирішили відбудувати протестантську церкву, що її в минулому побудували німецькі поселенці і яка згоріла в результаті громовиці. Село Руська Мокра належить до селища міського типу Усть-Чорна, Тячівського району. Після пожежі селяни неодноразово зверталися до місцевих, а відтак вищих властей в Ужгороді, Києві і Москві з проханням про дозвіл відбудувати церкву, але дозволу не одержали. В таких умовах вони прийняли рішення довше не чекати і в половині березня ц. р. зібралося коло 300 селян та почали працю над відбудовою. Зразу на місце будови прибули голова колгоспу і голова сільради. Вони пробували переконати селян припинити роботу, але селяни відмовилися. Коротко після того, в наслідок телефонічних викликів, приїхали районові начальники, під керівництвом уповноваженого Тячівського районового комітету партії Сабова. Але й він не мав успіху, тому викликав своїх зверхників. В результаті до села прибув перший секретар райкому А. Лупак, а з ним начальник місцевого КҐБ Якименко, його заступник Сафронов, завідуючий відділом агітації та пропаганди Дублянський та інші працівники району. Рівночасно з ними в село в'їхало около сто міліціонерів. Усі вони, під проводом керівників району, кинулись розганяти будівельників, але тут вмішались жінки, які в міжчасі масово збіглися на місце події, окружили будівельників і, взявшись за руки, створили довкола працюючих охоронний вал. В обличчі такої постави жінок і будівельників, керівники району не відважились вжити зброї. Проте пізніше вони арештували п'ять жінок і сім чоловіків та затримали їх на два тижні у в'язниці в Тячеві.

Останньо трапляється щораз-то більше випадків спротиву режиму проти відбудови, чи відкриття церков в Україні. Так, наприклад, всі спроби вірних від 1971 р. відкрити церкву в селі Конюшки, коло Дубна на Волині, до сьогодні не увінчалися успіхом. В 1970 р. власті закрили парафію за те, що місцевий священик відправляв Богослужбу по-українськи, та що більше згадував у них не теперішніх владик Російської Православної Церкви, але митрополитів Липківського і Полікарпа.

В Ню Йорку відбулися Загальні Збори ТУСМ

Ню Йорк (І. Д.). — Єлисавета Сидор - Чарторийська, 21-літня студентка, була переобрана на голову Осередку Діяльности ТУСМ-у, під час загальних зборів осередку, які відбулися тут в Домі Організацій Українського Визвольного Фронту в п'ятницю, 12-го жовтня, в присутності 22-ох членів осередку. Під час зборів панна Чарторийська, як уступаюча голова, Марія Барна, скарбник та Ірина Твердовська звітували про працю Осередку протягом минулого року. Збори рівнож вислухали ряд привітів.

Крім Єлисавети Сидор-Чарторийської, як голови, до новообраної Управи Осередку увійшли: Марія Барна, заступниця голови, Ляриса Лозинська, писар, Святослав Судор - Чарторийський, скарбник, Ігор Длябога, видавничий, Стефанія Грицковян, середньошкільництво, Мирослава Левенець, Роман Мардаревич та Марія Базиляк, члени, Іван Луцик, голова Контрольної Комісії.

Через те, що в новій Управі голова та скарбник є з одної родини, та щоб в майбутньому не виявилися якісь неприємности, то члени осередку рішили, що члени Управи з одної родини не мають права підписуватися за грішми.

Адв. Роман Гуглевич, голова Об'єднаного Комітету, привітавши збори, піддав думку, щоб ОД-ТУСМ тут слідкував за чужомовною пресою та справляв фальшиві дописи про Україну.

Новообрана голова, панна Чарторийська, студентка на третьому році в Гантер Коледжі, подякувала за довір'я і намітила плян праці, який включає неформальні дискусійні сесії, на яких студенти говорили б виключно українською мовою.

Збори закінчилися хвилиною мовчанки на пошану сл. п. Соні Буняк, членки Осередку, яка згинула трагічно цього літа. Зборами керувала президія в складі: Асколь Лозинський — голова, Христина Грицковян — заступниця та Марія Барна й Ігор Длябога — секретарі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & Holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.
Передплата: на рік — $24.00, на пів року — $12.50, на 3 місяці $6.50. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Совєтська відповідь

Безпосередньо після виступу органу ЦК КПСС „Комуніста" проти академіка А. Сахарова, з серією закидів проти цього совєтського дисидента виступив також президент Академії Наук СССР М. В. Келдіш у відкритому листі на сторінках „Литературной газети". М. В. Келдіш покористувався такою нагодою, щоб дати в цей спосіб публічну відповідь на інтервенцію в справі А. Сахарова з боку Американської Національної Академії Наук у Вашингтоні.

Як можна було цього надіятися, „відкритий лист" М. В. Келдіша нічого не вияснює по суті, а є тільки повторенням стереотипних совєтських закидів в сторону А. Сахарова, мовляв, він „очорнює" Совєтський Союз і пропагує політику, яка йде в розріз з совєтською політикою „мирного співіснування". У відповіді М. В. Келдіша, однак, є деякі інші цікаві моменти, які заслуговують на відзначення. В першій мірі, він від імени совєтських науковців оспорює право західніх науковців виступати в обороні Сахарова, заявляючи, що того роду їхня акція не є виявом наукової об'єктивности, а „очевидним викривленням справжніх мотивів і позиції совєтських науковців", які виступили на сторінках совєтської преси з засудженням Сахарова. Крім того президент Академії Наук СССР заперечив закиди, що Сахарова переслідують і не дають йому можливостей науково працювати.

Незалежно від цього, М. В. Келдіш дуже виразно підкреслив „політичні позиції" совєтських науковців, які, за його словами, цілком покриваються з політикою совєтського уряду. З цих міркувань він у своєму „відкритому листі" обороняє засади совєтської зовнішньої політики, а зокрема вимоги СССР „не втручатися" зі зовні у внутрішні справи „совєтського народу". У цьому випадку цій засаді мусять бути підпорядковані будь-які аспекти зовнішніх зв'язків, включно з науковим і культурним обміном СССР з західніми державами. Під цим оглядом М. В. Келдіш не оставив ніякого сумніву і дуже виразно поставив крапку над „і", заявляючи, що у розвитку наукового обміну принцип невтручування у внутрішні справи „мусить бути збережений". Він підкреслив, що всякі „намагання використати обмін, щоб вплинути на політичні позиції совєтських науковців, є цілком безнадійні". Коли ж йдеться про вимогу, щоб совєтські науковці змагалися за „свободу дослідів і думки" і боронили такі виступи, як у випадку Сахарова, то згідно з заявою речника совєтської офіційної науки, „такі претенсії безпідставні" і по цій лінії совєтські науковці не будуть входити в будь-яку дискусію, чи обмін листами. Іншими словами, совєтський національний інтерес не дозволяє на ніякий діялог з „ідеологічними противниками" також на відтинку науки.

Немає сумнівів

Нова арабсько - ізраїльська війна, як і кожна інша та як кожна важливіша подія між двома суперниками, включно із спортовими змаганнями, поділила світ на більше чи менше активних прихильників однієї чи другої з воюючих сторін. Совєтський Союз не тільки активно підтримує арабську сторону, допомагаючи їй доставами зброї, але й цілком певно на свій лад причинився до того, що араби цей новий конфлікт почали. Америка, зі свого боку, є найбільшим прихильником замирення, як з принципових мотивів, так і з багатьох інших причин, включно з економічними. Але, як большевики почали доставу зброї арабам, то ясно, що Америка відповіла такою ж доставою зброї ізраїльтянам.

Де і яке місце є в цьому конфлікті для нас, українців?

Це місце диктує нам не так арабсько - ізраїльський конфлікт сам по собі, як відношення і роля в тому конфлікті совєтських інтриґантів - аґресорів. Очевидно, що й принцип грає ролю. Не входячи в подробиці конфлікту та в слушність чи неслушність територіяльних претенсій, ніхто не може відмовити ізраїльтянам права на вільне, безпечне, державне життя. Українці, що самі від віків є жертвою такої відмови, були б останніми, що могли б погоджуватись на таку ж відмову для інших.

До цього принципового становища долучується та його підсилює згадана вже роля Совєтського Союзу в тому конфлікті. Ясне, як день, що совєтські симпатії і практична допомога та підбурювання арабів подиктовані великодержавними інтересами тієї рабовласницької імперії. Теперішні червоні царі тільки продовжують вже історичні зазіхання їхніх білих попередників, бо вважають, що власне здобуття та закріплення своїх впливів на тому преважливому обширі є головною передумовою їхньої дальшої експансії та остаточного здійснення їхніх плянів для запанування над світом. А кожне скріплення окупанта і поневолювача України є рівночасно закріпленням і неволі для українського народу.

Це й визначає українське становище в теперішньому арабсько - ізраїльському конфлікті, яке цілком відповідає і тому становищу, що його зайняла Америка. У цьому відношенні у нас немає ніяких сумнівів.

Подумаймо про них

Усі культурні народи окремою увагою, пошаною і вдячністю оточують тих з-поміж себе, які в потребі із зброєю в руках захищали свій нарід і країну. Вшановуючи та оточуючи окремою опікою своїх комбатантів, нарід виявляє рівночасно і пошану та сплачує довг вдячности для тих, що за рідний край і нарід життя своє віддали.

Америка виявляє ці свої почування не тільки щоденною окремою опікою ветеранів, але й окремим Днем-святом, що припадає в найближчий понеділок, 22-го жовтня. Вшановуючи цих ветеранів разом із нашими співгромадянами, ми повинні рівночасно подумати і про ту нашу „стару войну", комбатантів українських збройних сил, які не мають окремої опіки, бо „встоятись не було сили" і не пощастило здобути волю для свого народу, але які не припинили своєї боротьби і своїх змагань за неї. Подумаймо про них у цей День Ветерана та віддаймо їм найбільшу пошану, бо вони на неї заслуговують.

В. Ткач

„ВІДПРУЖЕННЯ" ПО-СОВЄТСЬКОМУ

Вже 8 днів як триває нова війна на Близькому Сході. Сьогодні вже можна ствердити деякі речі, що не підлягають жадному сумніву.

Поперше, для всіх ясно, що першими напали араби, хоч совєтська й арабська пропаганда називає й далі аґресорами ізраїльців. Подруге, теж ясно, що ця війна вже не може бути „блискавичною": як довго вона потриває, невідомо, але 6 днів (протяг часу тривання останньої арабсько - ізраїльської війни) вже минуло. З кожним днем ситуація стає більш загрозливою і на міжнародному форумі. Дехто ставить поважно питання, чи це початок конфлікту у світових маштабах.

Та є ще питання, які хоч може і такі ж ясні для всіх, як попередні, але про які не говорять. Їх замовчують або навіть бояться порушувати. Хто, властиво, уможливив новий воєнний конфлікт на Близькому Сході? Совєти і тільки совєти. За кілька останніх років вони стільки постачили зброї (наймодернішої) до арабських країн і так вишколили їх вояків, що лише ця обставина уможливила арабам розпочати напад на Ізраїль — незалежно від того, чи Кремль був чи ні докладно поінформований про дату нападу.

Далі, якщо справді Москва і тепер постачає зброю Сирії і Єгиптові т. зв. повітряним мостом і якщо взяти до уваги заклики Кремля до інших арабських держав прийти з допомогою Єгиптові і Сирії (а тепер вже й Іракові), — то хто ж тоді насправді провадить війну на Близькому Сході? Араби чи — арабськими руками і арабською кров'ю — Москва?! Якщо ж ЗСА, спровоковані совєтським „повітряним мостом", прийшли з допомогою постачанням зброї Ізраїлеві — то це фактична війна поміж совєтською і американською зброєю. Що тоді залишається від політики „відпруження" Брежнєва?

І тут ми приходимо до безмежної перфідности московської імперіялістичної, фактично, агресивної політики. Акція совєтської дипломатії, а, зокрема, самого Брежнєва протягом останнього року всім добре відома і про неї немає чого нагадувати. І от, у той час, коли Брежнєв обіцяє президентові Ніксонові прикласти старань до мирного полагодження конфлікту на Близькому Сході, коли робляться далекойдучі „миролюбні" пропозиції, коли Москва спокушує Захід перспективами господарської співпраці, коли, врешті, розпочалася і продовжується так бажана совєтам Европейська Конференція Безпеки і Співпраці, — протягом всього того часу Москва одночасно підготовляє арабів до збройної інтервенції проти Ізраїля! Чи знайдеться ще людина, яка б твердила, що Москві можна вірити?!

Якийсь зніяковілий або й навіть переляканий настрій можна спостерігати серед усіх тих політичних кіл західнього світу, які активно підтримували політику „відпруження" з СССР. Що має тепер робити новий керівник американської закордонної політики Кіссінджер, який саме готувався до продовження своїх широко закроєних плянів у напрямку дальшого відпруження, зокрема якраз на Близькому Сході? Що мають робити французькі, а насамперед західньонімецькі політики на чолі з канцлером Брандтом, які поставили все на карту „відпруження"?! Чи не є ми свідками раптової зміни цілої міжнародної політики, бо... Москва завчасно (може через „нетерпеливість" арабів) показала своє справжнє обличчя?

Дуже тяжко робити якісь прогнози. Проте, видається, що є всі шанси для того, щоб хитрі московські дипломати і цим разом „удобрухали" отих, за їхніми ж висловлюваннями, „твердолобих капіталістів". Це можна відчути з проголошуваних тепер безпосередніх воєнних цілей арабів: вони, мовляв, не хотять вже, як за попередньої війни, „втопити ізраїльців у морі", а бажають лише здобути назад окуповані Ізраїлем свої території. Коли ця мета буде здобута, тоді араби припинять наступ і дадуть згоду на затяжні „мирові" переговори, які можуть тривати у безконечне.

А що буде робити тоді Москва? Перш за все вона зробить все, щоб зламати спротив серед поневолених нею народів (в'язниці не тільки в Україні, але і в маленькій Грузії переповнені), а також і серед т. зв. російських „дисидентів". Вона буде далі постачати зброю і вишколювати вояків в арабських державах, щоб за яких кілька років араби, виходячи з ліпших для себе стратегічних позицій, могли таки справді „втопити в морі ізраїльців". І вона буде з найбільшою п р и є мністю приймати господарсько-технологічну допомогу від „твердолобих капіталістів", щоб зміцнити свій господарський (і, насамперед, воєнний потенціял і могти за деякий час не лише давати свою допомогу арабам, але й поставити якісь більш рішучі вимоги супроти червоного Китаю, а, може, й сягнути по гегемонію у Західній Европі...

Можливо, якби написані вгорі „пророкування" дійшли до відома якогось високого державного мужа на Заході, він знизав би плечима і назвав би їх фантазіями огірченого представника одного з найбільших поневолених Москвою народів. Але наші „пророкування" протягом останніх сливе 50-ти років не були фантазіями.

Якби до них прислухалися, то може цілий ряд держав середньо - східньої Европи не був тепер на статусі московських сателітів. Може кров американських вояків не лилася б в Кореї, у В'єтнамі і... ще де і коли вона може політися?!

Матвій Стахів

МАЄМО ОБ'ЄКТИВНУ АНГЛОМОВНУ ІСТОРІЮ РОСІЇ

A History of the Russian Empire, Vol I, Grand-ducal Vladimir and Moscow. By Nicholas L. Fr.-Chirovsky, Philosophical Library, New York, 1973, pp. XXI-449, five maps.

(1)

I

Повне десятиріччя тому назад Рада Директорів УККА схвалила, щоб коштом УККА видати англійською мовою правдиву, тобто науково - об'єктивну історію російської імперії для представлення англомовному суспільству коріння і розвиток московського і м періялізму аж до найновіших часів. Конечність такої публікації була тоді і є тепер наглядна. За малими винятками, департаменти с л о в'янських студій, з історією Східньої Европи взагалі і історією Росії включно, в американських і канадських університетах і колеґіях є опановані визнавцями москвофільської неділимської історичної схеми розвитку Росії. Неділимська історична доктрина, яка в такій чи іншій формі заступає твердження, що споконвіку нібито був єдиний русский нарід з різними діялектами, але з єдиним державним початком в Києві, яку цілком природньо унаслідила Московія - Росія. Ця київська великодержава нібито не була твором предків українського народу, мовляв, з цієї простої причини, що такого народу тоді не було. Мовляв, цей нарід почав витворюватися щойно пізніше, десь від XV сторіччя, кажуть одні такі москвофільські історики, або й щойно в половині XIX сторіччя, кажуть інші. Відновлену суверенну Українську Державу найновішої доби, в 1917-1920 роках, у формі Української Народної Республіки, такі москвофільські автори різними натяками представляють як вислід „діяння німецької аґентури".

З цього чаду русофільської схеми історії Східньої Европи і спеціяльно Росії не могли ще досі визволитися професори історії в університетах Заходу. Правда, вони мали до розпорядження монументальну Історію України академіка Михайла Грушевського, який у документований спосіб науково розбив цю неправильну москвофільську історичну схему Сходу Европи, даючи науковий доказ, що український нарід існував і діяв довгі віки і від півтора тисяч років творив самостійний процес свого життя, виявляючи подивугідні державнотворчі досягнення і вселюдські культурні цінності. Його праця в об'ємистих десяти томах Історії України науково обґрунтувала історичну правду, що ціла система Київської Держави була твором саме українського народу і що національна свідомість цього народу ніколи не переривалася навіть у найгірших історичних періодах його життя. Проте, англомовні професори, при найліпшій волі, не могли користуватися цією працею Грушевського, не знаючи української мови. Тимто, навіть немосквофільські професори викладали історію Східньої Европи на основі москвофільських підручників, бо досі в англомовному світі, Америці, Канаді, Британії і Австралії, не було основної науково опрацьованої і для вжитку університетських професорів і студентів призначеної англомовної праці, яка б своїм викладом с п р о стовувала протинаукову м о сквофільсько - неділимську доктрину. Згадані пляни УККА не встигли увінчатися практичним успіхом.

Щойно історик й економіст молодшої ґенерації, професор університету Сітон Гол у Савт Оренджі, д-р Микола Фр. Чировський, сам взявся за цю працю, без ніякої умови з будь-ким. Він знайшов подане вище американське видавництво, яке погодилось видати його працю п. н. „Історія російської імперії" тільки під умовою, коли наперед буде ґарантований продаж о з н а ченої кількости примірників цієї книжки. Так стала можливою ця довго очікувана і конечно потрібна історія Росії, написана згідно з правильною науковою схемою Михайла Грушевського і його учнів першого і другого покоління українських істориків.

II

Зацікавлений цим питанням читач матиме точний перегляд праці проф. Миколи Фр. Чировського, коли тут наведемо зміст його праці на основі заголовків її розділів. Ось вони:

Частина перша. Вступ: Край, люди, періоди історичного розвитку.

Розділ 1. Історичний пролог: Передісторична спадщина — праслов'янська ера — слов'янські племена у Східній Европі — спосіб життя північних слов'ян — суспільні і політичні обставини життя — релігійні вірування.

Розділ 2. Політичний пролог: Новгород Великий і його початки— його політична доля — його зовнішня торгівля — його політична і суспільна структура.

Розділ 3. Політично - державні початки: Ростовсько-Суздальське і Володимирське князівство — його початки — Юрій Довгорукий — політичний ріст за влади Андрея Боголюбського і Всеволода III — інші північно - східні князівства.

Розділ 4. Спосіб життя на Північнім Сході: Влада — суспільна структура і суспільні відносини — господарський процес — культурне життя.

Розділ 5. Боротьба за незалежність від Києва: Старинна Україна — київська імперія Руси - України — вплив Києва на російське суспільство.

Розділ 6. Дальша боротьба за незалежність: Монголи — монгольська інвазія — доля Золотої Орди — монгольський вплив на російське суспільство.

Розділ 7. Сім'я Північно-Східніх князівств — Александер Невський — занепад Володимира над Клязмою — початки і ріст Москви від Данила до Івана Калити.

Розділ 8 Велике московське князівство: Боротьба за дальше поширення — Москва проголошує себе „Третім Римом" — тодішнє інтернаціональне значення Москви.

Розділ 9. Московське суспільство в XIУ-XУ сторіччях: влада — судівництво, фінанси і військо — суспільна структура — економічний процес — культурне життя.

Розділ 10. Московський царат: Особистий характер Івана Лютого — спосіб влади Івана Лютого — організація внутрішньої адміністрації і оприччина — зовнішня політика і династичні пляни — дальша територіяльна експансія.

Розділ 11. Доба заколоту: царювання Бориса Годунова і вибух заколоту — соціяльні переміни — царювання Василя Шуйського — дальший заколот і обрання царем Михайла Романова — зовнішня політика і східня експанзія.

Розділ 12. Спосіб життя в Московщині в XУI сторіччі: самодержавство — організація внутрішньої адміністрації — московська православна Церква — суспільні переміни і економічний розвиток — стан культури.

(Продовження буде)

УРЯД ПРО НАФТУ В МЕХІКАНСЬКІЙ ЗАТОЦІ

Департамент внутрішніх справ плянує дозволити приватним фірмам свердлити за нафтою в східній частині Мехіканської затоки, недалеко від берегів Фльориди, Алябами та Міссіссіпі. Ця нафта частинно розв'язала б проблему браку пального. Департамент в н у т р і ш н і х справ плянує почати видавати дозволи з початком грудня ц. р. Але проти цього пляну виступають багато мешканців стейтів, які межують із Мехіканською затокою. Вони бояться, що свердлення за нафтою занечистить побережжя, особливо пляжі.

З НАШИХ БУДНІВ

Фармер на вакаціях

Написав до мене листа земляк з Пенсильвенії, в котрому жаліється на земляків нюйоркчан, що не зустріли його так, як годиться, як він відвідував нашу Метрополію під час цьогорічних вакацій. „Я до них, — пише, — приїхав не з перцем, а з щирим серцем, і то не в порожні, а гостинці привіз — цілий мішок цибулі з власної фарми. А вони мене потрактували, як селепка з провінції, зробили з тата варіята, — як говорили колись у Львові.

— Чи ви бачили такого жлоба? — ось якими словами привітав земляка рідний кум з 10-ої вулиці. — Влітку люди тікали з міст в гори й на фарми, щоб подихати свіжим повітрям, а той лишив фарму і припер до Ню Йорку нюхати нашу палюцію!

— Це правда, що повітря у нас нікудишнє, — погодився „фармер", — але знаєте, як то є: сидить голові́к у такій закутині, де дідько добраніч каже і світ дошками забитий, та й інколи затужить за своїми людьми, за рідною, як то кажуть, атмосферою. А спеціяльно хотілось мені побачити на власні очі хмаросяг УНСоюзу, бо досі я з ним знайомий тільки з фотознятох у „Свободі". А вже при цій нагоді, — подумав я собі, — провідаю також наші наукові установи, тобто УВАН і НТШ, яке в цьому році обходить своє сторіччя, та й кину яку десятину на ювілейний фонд.

— Ну, добре, — обізвався один нюйорський мудрагель, — це дуже гарно, що ви бажаєте відвідати УВАН і НТШ; але чи маєте пашпорт і заграничну візу?

— Тю-тю! — видивився на нього земляк з Пенсильвенії, — та на яка мені лихо заграничня віза?.. Хіба я вибираюся закордон чи що?

— Не знаю, добродію, куди ви вибираєтесь, — відповів мудрагель, — та коли ви людина грамотна і газети читаєте, то ви, хіба, мусили звернути увагу, що УВАН і НТШ знаходяться в двох різних державах. УВАН має свій осідок у США, тобто в „Сполучених Штатах Америки", а НТШ знаходиться в ЗСА, що значить — в „З'єдинених Стейтах Америки". Так, чи так, без заграничної візи вам не обійдеться.

В цьому місці, кажуть, земляк з Пенсильвенії втратив терпець, обрушився, забрав свою цибулю і виїхав з Ню Йорку передчасно, так і не провідавши наших наукових усанов та й не оглянувши „живого" хмаросяга УНС. А по-дорозі, кажуть, увесь час ламав свою фармерську голову над тим, чому наші мовознавці не зійдуться всі разом, от, хоч би з нагоди Другого Конгресу СКВУ в Торонті, та й не усталять одної простої речі: як, в якій країні живуть або б жують, в США, ЗСА чи ЗДА?

Ікер

Д-р І. Лесько

ДЖЕРЕЛА УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

(1)

З-поміж усіх сотворінь людина одинока здібна до досконалення свого с п о с о б у життя, пристосовуючи його до своєї вдачі, до окруження та до формування того ж окруження відповідно до своїх потреб. Це творче досконалення, або культура (від латинського слова — cultura — плекання, уліпшування) відбувається у двох напрямах: зовнішньому, фізичному і внутрішньо-духовому, оскільки людина, побіч фізичної природи, має також розум і свобідну волю. Тому деякі автори розуміють під культурою нормування морального життя і творення мистецьких, літературних та філософічних вартостей, а творення і помножування економічних і техніч н и х благ та їх масового розповсюджування — називають цивілізацією. Проте, у ширшому розумінні пон я т т я культури включає теж і цивілізаційні осяги людства і тому її дефініція як „творення і плекання цінностей духового і матеріяльного характеру, досконалення світу у нас самих і довкруги нас у протиставленні до „природи" видається ще одною з найбільш відповідних (коли брати до уваги кількадесять різних інших дефініцій).

Творені, випробувані й удосконалені на протязі століть а то й тисячоліть, ті вартості передаються з покоління в покоління і творять неначе другу природу для даної групи людей, що находять в них уже готовий спосіб і стиль життя, пристосований до їх психічної структури та природного довкілля.

Національний характер культури

Хоч культура в своїй основі має загальнолюдський характер, вже хочби тому, що людська природа є завжди і всюди однакова, то всетаки, з огляду на різниці поодиноких національних характерів, вона твориться під їхнім впливом і набирає національної закраски. Натомість різниця національних вдач є зумовлювана багатьома чинниками, що є почасти успадковані, а почасти виробльовані зовнішніми впливами. До перших буде належати психічна структура і різні талани, згл. здібності, до зовнішніх – географічне положення і клімат країни, господарська структура, історичні події і т. п.

Чи не найголовнішу ролю у зрічникуванні культур відіграє наставлення до вартостей, що є різне у різних людей і народів. Німецький філософ, Е. Шпранґер (E. Spranger) начислює шість таких вартостей: наука, економія, естетика, суспільні відносини, політика і релігія. (При чому порядок вичислення не вказує на перевагу якоїнебудь з них*). Національні культури набирають різного характеру відповідно до того, котрій, згл. котрим з тих вартостей дається перевагу.

Опираючись на повищому принципі можна б визначити також чинники, що зумовляють українську культуру і її характер.

Українська вдача

Майже всі дослідники української психічної структури означують її як емоційно-інтровертивну, тобто таку, що панує в ній перевага почувань з цілеспрямуванням на своє внутрішнє духове „я". Дехто з авторів називає її кордоцентричною, казвуючи на те, що в ній головним рушієм діянь і поведінки є сили, що зосереджуються довкруги серця, при чому в українців головною силою являється почування любови.

Впливом такої структури є ідеалістичне наставлення до світа і життя, тобто стремління до ідеалів добра, правди і краси. У термінології Е. Шпранґера це означало б, що релігія, освіта й естетика цiняться в українців найвище, а вслід за тим можна б їх (українців) визначити як тип релігійно-естетичний з гуманістичним наставленням у суспільних відносинах. Зі своєрідного пов'язання і взаємовідношення двох основних елементів, т. п. почувань й інтровертизму, випливають також інші питомі українцям прикмети, як індивідуалізм, демократизм, почуття гумору і т. п., при чому індивідуалізм не означає тут якогось еґоїстичного відокремлення, але в першій мірі як високе цінення людської гідности, а вслід за тим стремління до морального самопіднесення. Домінуюче почування любови не допускає, щоб цей індивідуалізм вироджувався в еґоїзм.

В практичному житті, взятому в його історичній перспективі, ідеалістичне наставлення і пов'язані з ним, як і з цілою вдачею, прикмети проявляються у щирій релігійності, гуманності, любові до науки й освіти та мистецькій творчості й уподобаннях.

Ці риси, як питомі для українського народу, вирізнювали автори-чужинці вже від найдавніших часів**).

На першому місці стоїть тут очевидно релігія, що має за мету духово-моральне піднесення людини і її спасення. З-поміж різних вір, що ставлено до вибору, представники наших п р е д к і в прийняли віру Христову, що як релігія любови і прощення ще найбільше відповідала їх кордоцентричній психіці (яку окреслюється також як anima naturaliter christiana, тобто душа вже з природи християнська). Прийняли її саме з Греції, що своєю глибоко гуманістичною культурою ще найбільше була споріднена з гуманізмом й ідеалізмом українців.

*) Так, на приклад, людина, що ставить на першому місці науку, не звертає уваги на те, чи щось є гарне чи погане, корисне чи ні, святе чи безбожне — але зацікавлена тільки тому, чи воно згідне з правдою, чи фальшиве; економічний тип людини наставлений тільки на те, щоб придбати більше багатств, як інші; політичний тип стремить до того, щоб всі інші люди повинувалися його думці і волі і т. д.

Відповідно до цієї схеми старинні греки мали б становити тип естетичний, римляни — політичний, німці — науковий і т. д.

**) Так, на приклад, вже про наших працюрів, антів (5-6 стол) писали візантійські автори, що мають чеснотливий характер, є невичайно гостинні та вирізняються людяним відношенням до вільників і полонених.

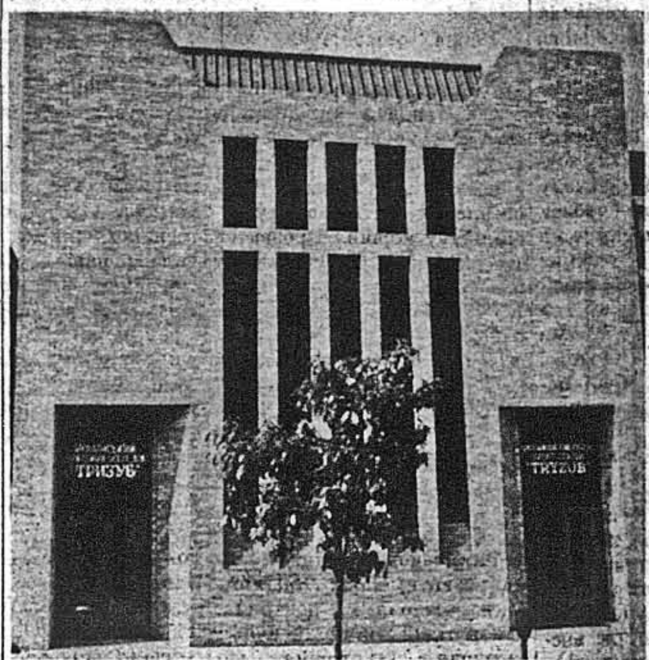
(Закінчення буде).

СКВОР відбуде пленарну сесію

Ню Йорк. — В рамках Другого Світового Конгресу Вільних Українців в Торонті, відбудеться в неділю 28 жовтня, а відтак 31 жовтня і 1 листопада пленарна конференція Світової Координаційної Виховно-Освітньої Ради СКВУ, яку у цій каденції очолює д-р Е. Жарський. Перший день нарад 28 жовтня, буде присвячений аналізі виховного ідеалу та його практичного примінення і проблема українського дошкілля. Наради відбуватимуться в школі св. Миколая, Белвудс-Квін. Початок о год. 1 пополудні. Цілоденні наради 31 жовтня і 1 листопада відбуватимуться в Інституті св. Володимира, 620 Спадайна. Передбачені наступні теми: „Родина й виховання", „Проблема батьків і їх місце у вихованні", „Релігійне виховання українця", „Мішані подружжя". Окремо будуть обміркувані питання українського рідного шкільництва та його реорганізації. Науково-дослідна комісія СКВОР, яку очолює проф. д-р І. Головінський, матиме власну сесію, присвячену розглядові питання національної ідентичности та виховного ідеалу. Ця сесія відбудеться перед полуднем 1 листопада в Інституті св. Володимира.

Дім Українського Спортового Т-ва „Тризуб" у Філядельфії

Кажуть, що теперішня еміграція не здібна до конструктивних зусиль. Цьому перечить дуже наглядно ціла дотеперішня історія Українського Спортового Т-ва „Тризуба" у Філядельфії, а зокрема факт, що 150 симпатиків „Тризуба" склали протягом двох місяців в 1958 р. у формі зворотних бондів суму 16 тисяч долярів. За цю суму Управа Т-ва закупила невеликий дім, але зате в одній з кращих дільниць Філядельфії, при головній її вулиці та в дільниці її найчисленнішого згущення українців. Кількакратно дім був перебудований, але найбільшу перебудову виконано чотири роки тому. Перебудова коштувала 75 тисяч долярів. Т-во „Тризуб" одержало позичку у сумі 50 тисяч долярів в Українській Щадниці. Дім Спортового Т-ва „Тризуб" виглядає сьогодні так, як показує повища його знімка та коштує 150 тисяч долярів. Дім Українського Спортового Т-ва мав сповнити потрійну ролю: а саме: — стати однією із фінансових уаз „Тризуба" для забезпечення його росту; стати середком нашого громадського спорту у Філядельфії; стати осередком нашого громадського і товариського життя на так зв. Півночі Філядельфії.

У цьому році „Тризуб" докінчив сплату своєї позички в Українській Щадниці і з тієї нагоди влаштовує в суботу дня 27 жовтня о год. 6:30 вечером у власному Домі Святочний Бенкет, на який просить своїх членів зголошуватися найдалі до 22 жовтня ц. р.

Яромир Гук одержав докторат із соціяльної психології

Болдер, Кольорадо. — Яромир Іриней Гук, син пані д-р Стефанії та д-ра Володимира Гуків із Нюарку, Ню Джерзі, в серпні ц. р. одержав докторат із соціяльної психології в Університеті Кольорадо. Його неспеціялізовані частини навчальної програми („майнорс") були клінічна психологія та експериментальне проєктування.

В Університеті Кольорадо д-р Гук також здобув науковий ступінь магістра, а ступінь бакаляврa з психології та антропології одержав у Колюмбійському Університеті в Ню Йорку.

Д-р Яромир Гук

Його докторська дисертація була зв'язана з переоцінкою основних концепційних і епістомологічних питань наукової психології. Д-р Яромир Гук працює над концептуалізацією дослідних програм у Mid-Continental Regional Educational Laboratory в Канзас Ситі, Міссурі. Його дружина Христина є дочкою п-і Міри та Володимира Луцьких із Нортгемптон, Па. Молода пара, як і їхні батьки, є членами УНСоюзу.

ПЕКІН ТАВРУЄ ІМПЕРІЯЛІЗМ...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

ти себе „марксистами-ленінцями", „учениками і спадкоємцями Леніна". Їх твердження, однак, дуже і дуже далекі від марксизму-ленінізму. Брехливі заяви совєтської правлячої кліки ідентичні з заявами давніх царів, їх генералів, міністрів і літературних поденників. Коли ж нові кремлівські царі чимось відрізняються від давніх царів, то тільки тим, що давні царі при деяких нагодах все таки відкривали частину правди, в той час, коли нові царі брешуть щораз то нахабніше. Говорячи про тактику підкорення Казахстану, Петро Великий сказав: „якщо звичайний договір може привести до прийняття опіки з боку російської імперії, ми не пошкодуємо більшої суми грошей, навіть якщо це коштуватиме мільйони". От така це правда про „добровільне приєднання". І все таки Л. Брежнєв і спілка продовжують говорити про це „добровільне приєднання"... Чому ж нові царі з таким ентузіязмом оправдують аресію і політику експанції давніх царів".

„Відповідь на це питання, за Енгельсом, така: „Кожний росіянин, який являється шовіністом, скоріше, чи пізніше стане навколішки перед царем!" Дві династії — Романових і Хрущева-Брежнєва — зв'язані чорною ланкою, тобто агресивним і експансіоністським характером великоросійського шовінізму і імперіялізму. Різниця між ними тільки в тому, що остання виступає під маскою „соціялізму". Насправді це є „соціял- імперіялізм" у повному смислі того слова. Але історія — це об'єктивна реальність, яка не допускає фальшування і яку ніхто не може викривити. У їх намаганнях оправдати давніх царів та йти їхньою дорогою, прагнучи до світового панування, нових царів — Брежнєва і спілку зустріне ще ганебніша доля, як зустріла давніх царів".

Управа Станиці Дивізійників в Ню Гейвені

В суботу, 13-го жовтня, у приміщенні Українського Народного Дому в Ню Гейвені, відбулись річні Загальні Збори Станиці Першої Української Дивізії УНА при співучасті ветеранів УСС і УГА, на яких обрано нову Управу, яку очолив пор. Корнель Креховецький.

Із діяльности Управи на протязі трьох років звіт склали кол. голова Станиці Зенон Мандич, касир М. Пушкар і секретар О. Пушкар. З. Мандич підкреслив, що колишні вояки не тільки плекають свої військові традиції, але кожний зокрема займає відповідальне становище в іншій організації, що вказує на відданість громадській діяльності колишніх вояків українських армій. На зборах обговорено можливість приналежности до Станиці колишніх вояків УСС і УГА, які живуть на терені нюгейвенської громади і які прийшли на збори.

Нову Управу обрано в наступному складі: Корнель Креховецький — голова, А. Гладкий — заступник голови, М. Пушкар — касир, В. Полудневич — імпрезовий і проф. І. Телюк — референт преси. Прапороносці: С. Посполита і В. Полудневич. Контрольна комісія — З. Мандич, Н. Лодинська і Роман Олещук.

І.Т.

ЩЕ ПРО ТРЕТІЙ З'ЇЗД БЕРЕЖАНЦІВ

У „Свободі" за 12 жовтня ц.р. був поміщений допис про Третій З'їзд Бережанців, який відбувся в червні ц.р. Подаємо доповнення і поправки до цього допису:

(1) У суботу, 16-го червня, наради розпочалися в 1-ій год. по пол.

(2) Між громадами, яких не охопив перший том хроніки „Бережанська Земля", має бути село Куряни.

(3) Почесним головою Комітету „Бережанська Земля" обрано п-і Олену Бемко, вдову по сл.п. д-рові Бемкові, а головою Комітету обрано Евстахія Манацького.

(4) Члени Управи Центрального Комітету: Богдан Бемко, Теодосія Пришляк, Олекса Стецок, Гриць Лещук, Іван Стецок, інж. Роман Кордуба, Роман Романишин, Володимир Щур, Степан Гаврилюк, Семен Левицький та Михайло Лупинець.

ПАБЛЬО КАСАЛЬС В КРИТИЧНОМУ СТАНІ

Стан здоров'я світової слави віольончеліста Пабля Касальса погіршився й існує небезпека, що він кожної хвилини може вмерти. 96-річний Касальс тому два тижні мав удар серця і був перевезений до шпиталю в Сан Хуан, Порто Ріко. У вівторок, 16-го жовтня, Касальс попав в кому, з якої ще досі не вийшов.

Заслужений ювілей

30-ліття подружжя і громадської діяльности Ірини й Мирослава Кальбів у Денвері

На фото (зліва) о. крилошанин П. Смаль, п-і Ірина, інж. Мирослав Кальба — ювілят і о. митрофорний протоієрей Т. Діателович.

Признання і вдячність виявила денверська громада п-ву Ірині й Мирославові Кальбам із нагоди їхнього 30-ліття подружжя і громадської праці, коли влаштувала їм несподіванку. Ювілейний комітет приятелів у складі п-і: Н. Левченко, М. Григоришин, Мицканюк і Шкапич і пп. — А. Майстрик, М. Гаврилишин і П. Баб'як та дітей п-ва Кальбів, Віри й Петра подбав про запрошення з цієї нагоди, приготовив прийняття та відповідну програму.

Ювілейне прийняття, що відбулося 11-го серпня ц. р. в церковній залі української католицької церкви Преображення Господнього, попередила Служба Божа за здоров'я ювілятів, яку відслужив о. крилошанин П. Смаль, місцевий парох, виголосивши з цієї нагоди проповідь, і закінчуючи її многоліттєвієм.

О 6-ій год. вечора ювілятів впровадив на залю, заповнену гістьми, староста інж. О. Завадович, де їх привітали, виконуючи ролю батьків українським звичаєм хлібом і сіллю, сеньйор місцевої громади та знаний жертводавець на українські цілі Григорій Бойко і суспільна діячка Марія Григоришин. Прибраних, у весільні букети ювілятів, староста з почтом, під оплески гостей і весільного маршу, попровадив до головного, удекорованого в українські національні барви, замаєного барвінком і срібними написами 30-ліття на короваї і обрусі. На окремому столику, на барвистих вишивках красувався прибраний взорами торт, спечений з цієї оказії п-і Н. Левченко.

В почті ювілятів за головним столом сиділи: о. крилошанин П. Смаль, з дружиною, о. митроф. протоієрей Т. Діателович, парох місцевої української православної парафії, п-і М. Григоришин, п. Г. Бойко, діти ювілятів — Віра й Петро та староста інж. О. Завадович.

Прийняття відкрив староста й по молитві, що її провів о. крилошанин П. Смаль, піднесено тост на пошану ювілятів і відспівано многоліттєвіє. Після перекуски слідували привіти - побажання обох отців, котрі вказували на високо-моральну вартість 30-літнього подружжя ювілятів і заслуги, зокрема ювілята, інж. Мирослава та його жертвенну працю для денверської української громади.

Відтак відчитано деякі привітання, що численно наспіли від рідні, приятелів і організацій. Привітання у формі телеграм прислали: п-во д-ри Падохи, п-во Сохани, п-во Дячуки, усі вони члени екзекутиви УНС, УГ ООЧСУ й Централя ОЖ ООЧСУ.

Дуже зворушливе привітання переслали: п-во Уляна і Андрій Целевич-Стецюк з Чікаго, проф. д-р І. Овечко з Грилі, Колорадо, сестра ювілята, Зоня Федишин з Детройту в формі споминів записаних на стрічці, друга сестра Анна Бойко з Торонта, брат — д-р Я. Кальба, екзекутивний директор Централі КУК з Вінніпегу й о. полковник Иосиф Скульський з Вілтону, Конектикат.

Гарні побажання у віршованій формі висловили п-во Бартоші з Денверу. Особисто від себе й свого чоловіка, проф. К. Левченка вітала ювілятів, голова місцевого СУА, п-і Н. Левченко, а інж. О. Завадович від денверського Відділу ООЧСУ й своєї родини. З Омаги, Небраска, першого осідку п-ва Кальбів, привітання враз з подарунками вислали п-во Воробці (чудово вишитий й з написом 30-ліття обрус) і п-во Столярські. Біографічні дані про ювілятів, у пів поважному й пів гумористичному тоні й формі подав близький друг п-ва Кальбів, д-р П. Баб'як. Він вказав на те, що обидвоє ювілятів одержали глибоке релігійне й національне виховання; п-і Ірина в патріотичному дому, загального шанованого пароха й катехита міста Сокаля о. Салука, а Мирослав у родині широко знаного й своїми й чужими любленого землевласника-дідича з села Мозолівка в Бережанщині. Ювілят Мирослав від батька успадкував непересічну енергійність і працьовитість, а від матері, з дому дідичів Луцьких — побожність і ніжність. Ця гармонійна цілість характеру виказувалась у кожній ділянці його многогранної діяльности — в дома, як студента, пластуна, вояка, а на еміграції як солідного, всюдиприсутнього суспільно-громадського й політичного діяча. Ювілят завжди ставив націю і громаду на першому місці, а особисте „я" на останньому. У цьому безперечно й заслуга його дружини, ювілятки п-і Ірини, що має вирозуміння для суспільної праці свого друга життя.

Таборове життя п-во Кальби перебули в Ельванґені, Німеччина, а в 1949 р. прибули до ЗСА, спершу до Логану, Айва, а відтак до Омаги, Небраска. На новому місці побуту інж. Мирослав зразу включився в громадську працю української громади. За його почином, вперше, мабуть, на терені Америки, губернатор Небраски проголосив день української незалежности. Був ініціятором і душею побудови української католицької церкви, працював над зорганізуванням української школи, трудився над організацією української молоді. Але не довелося йому тішитися плодами вложеного труду, бо мусів переїхати із-за здоров'я своєї дружини до Кольорадо й тут у місті Денвері поселився на постійно. І так, як в Омазі, так само й в Денвері, з перших днів переїзду 1957 р. ювілят є скрізь, де потрібно суспільного трудівника.

Він дав почин і працював над придбанням пластового дому, нав'язав контакти з урядовими чинниками — губернатором, сенаторами й конгресменами, став членом управи Т-ва „Геретидж груп", є діяльним у республіканській партії. При цьому, як перший із організаторів Пласту очолив на протязі кількох років Пластову Станицю, він і перший голова місцевого Відділу ООЧСУ і постійно член Управи, відтак очолив Відділ УККА на протязі 4 каденції з перервами. Від 1957 є постійним фінансовим секретарем місцевого Відділу УНС, а відтак, останньо — головний радний Головної Управи цієї ж установи. Оце й повний образ діяльности ювілята, повновартісного трудівника на суспільно-громадській і політичній ниві.

Ювілейний бенкет в честь ювілятів збагатили ще своїми сольоспівами: лікар-психіятр д-р Е. Савчин баритон, бувший мешканець м. Денвер, знаний із своїх сольових виступів на українських імпрезах і маестро Погорілий, колишній співак-бас Капелі бандуристів.

Від себе й свого брата Петра вітала батьків - ювілятів, дочка Віра, дякуючи їм за батьківську любов, труд і виховання. Вона теж склала подяку в імені батьків Ювілейному комітетові за влаштування бенкету, а гостям за численну участь і подарунки.

До кінцевого слова попросив інж. О. Завадович ювілята — інж. Мирослава Кальбу. Дякуючи всім від себе й своєї дружини, що зайнялися підготовою ювілейних святкувань, як теж і численно зібраним гостям, сказав, що якщо щось доброго зробив для громади, то це завдячує релігійному й національному вихованню, що їх одержав від батьків, а коли практично ці надбання здійснював працею для громади, то це заслуга його вірної дружини Ірини, що була вирозуміла для такої праці й перебирала львину частину домашніх клопотів на себе. Ювілят підкреслив, що суспільну працю все ставив і ставитиме на першому місці. Вірить, що Господь благословитиме його ще далі кріпким здоров'ям і наснагою до праці для добра України.

Бенкет закінчено молитвою, що її перевів о. митрофорний протоієрей Т. Діателович і кінцевим „Многая і благая літа" для п-ва Кальбів.

Прощаючися, і ще раз особисто складаючи побажання ювілятам — Ірині й Мирославові, гості вписувалися до пропам'ятної книги, що її по-мистецьки виготовив мистець - маляр інж. Сластіон.

Б. П.

†

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ОЛЕКСА ПЛЮТА, член УНС Відд. 427 Т-ва ім. І. Франка в Ст. Катеринс, Онт., Канада, помер 14 вересня 1973 р. на 71 р. ж. Нар. в Городенці, Україна і став членом УНС 1946 р. Похорон відбувся 17 вересня ц. р. на цвинтарі Вікторія Лавн в Ст. Катеринс, Онт., Канада.

Вічна Йому Пам'ять!

П. Дяків, секр.

МИХАЙЛО РЕФТ, член УНС Відд. 96 Б-ва св. Івана в Піттсбурґу, Па., помер 30-го вересня 1973 р. на 57 р. ж. Нар. в Піттсбурґу, Па. і став членом УНС 1934 р. Полишив у смутку дружину Долорес, 2 синів: Йосифа і Джефрей. Похорон відбувся 4 жовтня ц. р. на цвинтарі св. Юрія в Піттсбурґу, Па.

Вічна Йому Пам'ять!

Секретар

КАТЕРИНА ОЩИПКО, членка УНС Відд. 210 Т-ва Згода в Бронкс, Н. Й., померла 28 вересня 1973 р. на 82 р. ж. Нар. в Ліско, Україна і стала членкою УНС 1925 р. Полишила в смутку 2 дочки: Анну і Софію, сина Михайла і внуків. Похорон відбувся на цвинтарі св. Реймонда в Бронксі, Н. Й.

Вічна Їй Пам'ять!

І. Франко, секр.

БРОНИСЛАВА ПЕЛЕХ, членка УНС Відд. 259 С-ва Рожд. Пресв. Богородиці в Чікаґо, Ілл., померла 12 вересня 1973 р. на 79 р. ж. Стала членкою УНС 1933 р. Полишила в смутку синів: Волтера, Йосифа і Раймонда та дочку Ольгу. Похорон відбувся 15 вересня ц. р. на цвинтарі св. Марії в Евергрін Парку, Ілл.

Вічна Їй Пам'ять!

Юлія Гуґлик, секр.

ВАСИЛЬ БІЛИНСЬКИЙ, член УНС Відд. 292 Б-ва св. Івана Хрестителя в Детройті, Міш., помер 21 вересня 1973 р. на 80 р. ж. Став членом УНСоюзу 1952 р. Полишив у смутку дружину Марію, сина Зенона, доньку Лідію і 2 внуків. Похорон відбувся на цвинтарі св. Ядвиги в Дірборн Гґс, Міш.

Вічна Йому Пам'ять!

П. Федик, секр.

АННА МИЦЬКІВ, членка УНС Відд. 469 в Торонто, Канада, померла на 71 р. ж. Нар. в с. Бзовиці, пов. Зборів і стала членкою УНСоюзу 1964 р. Полишила в смутку 3 синів: Осипа, Володимира та Андрія, 2 дочки: Катерину і Софію та внуків. Похорон відбувся 19 вересня ц. р. на цвинтарі Парк Лавн в Торонті, Канада.

Вічна Їй Пам'ять!

К. Чорномаз, секр.

ВАСИЛЬ БУРТИК, член УНС Відд. 126 Б-ва св. Ів. Хрестителя в Сліквіллі, Па., помер 4 жовтня 1973 р. на 83 р. ж. Нар. в с. Марковичі, Україна і став членом УНС в 1933 р. Полишив у смутку 6 дітей: Елизабету, Чарла, Марію, Перл, Евелін і Андрія. Похорон відбувся 8-го жовтня ц. р. на цвинтарі в Еджвуд, Салтебурґ, Па.

Вічна Йому Пам'ять!

Секретар

МИРОН БЛИЩ, член УНСоюзу Відд. 45 Т-ва Любов у Філядельфії, Па., помер 11 серпня 1973 р. на 54 р. ж. Нар. у Філядельфії, Па., і став членом УНС в 1939 р. Полишив у смутку родину. Похорон відбувся 16 серпня ц. р. на цвинтарі Самсет Меморіял Парк у Філядельфії, Па.

Вічна Йому Пам'ять!

Секретар

МЕЛЯНІЯ МІЗІНЬ, членка УНС Відд. 106 Б-ва св. о. Миколая в Чікаґо, Ілл., померла 14 вересня 1973 р. на 81 р. ж. Стала членкою УНС 1950 р. Полишила в смутку дочку Марію з мужем, 3 внуків і сестру. Похорон відбувся 17 вересня ц. р. на цвинтарі св. о. Миколая в Чікаґо, Ілл.

Вічна Їй Пам'ять!

Управа

СТЕФАН ДЬОРДЄВИЧ, член УНС Відд. 176 Т-ва ім. Т. Шевченка в Чікаґо, Ілл., помер 7-го вересня 1973 р. на 80 р. ж. Нар. в Саніку, Україна і став членом УНСоюзу 1919 р. Полишив у смутку 3 синів: Мирослава, Йосифа, Еміля, 2 дочки: Мілдред, Стефанію і 3 внуків. Похорон відбувся 10 вересня ц. р. на цвинтарі Мт. Гоуп в Чікаґо, Ілл.

Вічна Йому Пам'ять!

М. Остап, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 21-го ЖОВТНЯ 1973 р.

КАРТЕРЕТ, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Запор. Січ — 342 Відд., о год. 1:30 по пол. в клясі ч. 2 при церкві св. Димитрія. — Управа.

